

Hannah Arendt

Vrijheid als verantwoordelijkheid

1

Introductie

- ▣ Biografische gegevens
 - 1906 (Linden)-1975 (VS)
 - Joods gezin
 - Intelligent en opvoeding gericht op ontwikkeling
 - Assimilatie, nazisme, Frankrijk, Amerika
- ▣ Werk
 - Origins of Totalitarianism, Vita activa, The life of the mind

Maieutiek

2

Vrijheid versus totalitarisme

- ▣ Totalitarisme is de totale overheersing van het individu door ideologie en geïstitutionaliseerde terreur (met als uiterste de concentratie- en vernietigingskampen).
- ▣ Haar voorbeelden zijn Nazisme en Stalinisme
- ▣ Revolutie of strijd kan nodig zijn om vrijheid weer mogelijk te maken maar het is zelf nog geen vrijheid

Maieutiek

3

Pluraliteit

- ▣ Iedereen is gelijk in zoverre hij/zij verschillend is.
- ▣ Dat verschillend zijn willen/moeten mensen deel laten uitmaken van het publiek domein waarin wij aan elkaar verschijnen.
- ▣ "Onze werkelijkheidsservaring is afhankelijk van de uiterlijke verschijning van, en bevestiging door, andere objecten en mensen."

Maieutiek

4

Nataliteit

- ▣ Nataliteit is het vermogen iets nieuws te beginnen.
- ▣ Het is -zeker in het latere denken van Arendt- een wapen tegen de overheersing
- ▣ Nataliteit geeft het vermogen weer om het onverwachte waar te maken 'tegen iedere waarschijnlijkheidsrekening in' zegt A. in vita activa.
- ▣ Het geeft hoop maar legt mensen ook een verantwoordelijkheid op.

Maieutiek

5

Onvoorspelbaarheid

- ▣ Juist de typisch menselijke eigenschappen de menselijke waarden maken de mensen onvoorspelbaar.
- ▣ Alles willen vangen en voorspellen → opheffen van onvoorspelbare = opheffen van menselijke conditie.
- ▣ Timothy Snyder zegt in zijn boek Over vrijheid van dit jaar hetzelfde. Harari waarschuwt in Nexus dat de behoefte aan orde ons bedreigt.

Maieutiek

6

Vrijheid in de waagschaal

- ▣ Vrijheid is niet de ruimte om ongehinderd als individu te doen wat jij wilt.
- ▣ Vrijheid is niet rebelleren tegen de inperkingen van je vrijheid ook al is dat heel terecht.
- ▣ Vrijheid is de ruimte om verschillend te kunnen zijn en onvoorspelbaar.
- ▣ Maar vrijheid heeft orde nodig: een veilige ruimte en vertrouwen. Die ruimte houden we samen in stand.

Maieutiek

7

Belofte, nadenken en empathie

- ▣ Het kunnen doen van belofte(s) om stabiliteit te krijgen in de onvoorspelbare wereld van handelend mensen
- ▣ Vrijheid in gebondenheid
- ▣ Empathisch denken = Arendt schrijft "“To think with an enlarged mentality means that one trains one’s imagination to go visiting.”"

Maieutiek

8

Menselijke waardigheid

- ▣ De mens heeft zijn mens-zijn niet zoals de tijger zijn strepen.
- ▣ Om werkelijk mens te kunnen zijn moet er ruimte zijn voor een ontmoeting tussen mensen. In die ontmoeting moeten wij ons aan elkaar kunnen tonen als een uniek **wie**.

Maieutiek

9

Wat is nodig voor vrijheid?

- ▣ Het kunnen doen van belofte(s).
- ▣ Vergeven.
- ▣ Vrijheid en gebondenheid.
- ▣ Nadenken = niet alleen rationeel abstract indenken, maar ook irrationeel empathisch invoelen.
- ▣ Houden van het anderszijn van de ander.

Maieutiek

10

Moet je slim zijn?

- ▣ 'Het is eerder een gebrek aan moed, dan aan verstand dat ons ervan weerhoudt om de menselijke waardigheid vorm te geven'
- ▣ Menselijke waardigheid wordt niet overeind gehouden door mensen die iets heel uitzonderlijks doen, maar door mensen die vast weten te houden aan dat waarvan ze weten dat dit het goede is;

Maieutiek

11

Moet je uitzonderlijk zijn?

- ▣ Een held is iemand die in abnormale omstandigheden het normale kan blijven doen.
- ▣ Wanneer neem je je verantwoordelijkheid?
'Leef alsof je deel uitmaakt van de wereld waar je in zou willen leven.'

Maieutiek

12